

ONTWERP

JAARVERSLAG

2022

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 Het Algemeen Beheerscomité.....	4
1.1 Opdracht en bevoegdheden	4
1.2 Werking.....	5
1.3 Samenstelling.....	6
2 Werkzaamheden van het ABC in 2022.....	9
2.1 Onderwerping.....	9
2.2 Overbruggingsrecht	12
2.2.1 Evaluatie en voorstel tot hervorming van het klassiek overbruggingsrecht	12
2.3 Welvaart.....	15
2.4 Globaal financieel beheer van de zelfstandigen.....	17
2.5 Sociale bijdragen	19
2.6 Sociale fraude.....	20
2.7 Pensioenen.....	21
2.8 Varia	23

Voorwoord

De jaarverslagen van het Algemeen Beheerscomité (ABC) verschaffen inzicht in de structuur, de werking en de opdrachten van het Comité. Daarnaast geven ze een overzicht van de werkzaamheden die door het Comité en zijn secretariaat worden uitgevoerd.

Voor het eerst sinds het uitbreken van de COVID-pandemie begin 2020, werden de werkzaamheden van het ABC in 2022 niet langer gedomineerd door crisis-gerelateerde dossiers en kon de focus van de adviesverstrekking zich opnieuw verleggen naar de meer vertrouwde thema's.

In de eerste plaats boog het ABC zich het afgelopen jaar over een aantal dossiers met terugkerend karakter. Zo bracht het advies uit over het Strategisch en het Operationeel plan Sociale Fraudebestrijding van de SIOD en maakte het verschillende begrotingsverslagen op. Daarnaast werkte het Comité ook een voorstel uit voor de verdeling van de welvaartsenveloppe 2023 - 2024.

In de tweede plaats bracht het ABC in 2022 op vraag van de minister van Zelfstandigen advies uit over een aantal nieuwe maatregelen zoals de invoering van een verminderd bijdragepercentage voor primostarters, de uitbreiding van de bijdrageregeling primostarters naar zelfstandigen die hun activiteit hervatten na arbeidsongeschiktheid, de bescherming van platformwerkers en de hervorming van de Commissie Kunstenaars en het kunstenaarsstatuut.

Ten derde heeft het ABC in 2022 ook gewerkt aan een aantal evaluaties. Zo finaliseerde het in het voorjaar van 2022 een evaluatie van het klassiek overbruggingsrecht en bracht het hierover verslag uit. In het najaar kon het Comité overigens met tevredenheid een positief advies uitbrengen over een voorstel tot hervorming van het klassiek overbruggingsrecht dat grotendeels geïnspireerd was op de aanbevelingen opgenomen dat verslag. Daarnaast werd het voorbije jaar ook verder gewerkt aan een evaluatie van de Arbeidsrelatiewet. In dat kader bracht het ABC in het begin 2022 alvast een tussentijds advies uit, specifiek over de kwalificatie arbeidsrelaties in geval van platformwerk. Het globale eindverslag van de evaluatiewerkzaamheden is gepland voor de eerste helft van 2023. Verder startte het Comité in de tweede helft van 2022 ook nog met een evaluatie van het statuut 'student-zelfstandige'.

Tot slot finaliseerde het ABC in 2022 zijn werkzaamheden over de solidariteit binnen het sociaal statuut. Deze analyse kwam er op vraag van de minister van Zelfstandigen en was het rechtstreekse gevolg van een passage in het federaal regeerakkoord die stelt dat de regering deze legislatuur zal kijken "hoe meer solidariteit tussen zelfstandigen kan ingevoerd worden in de financiering van het stelsel".

Al deze werkzaamheden worden in dit jaarverslag meer uitgebreid toegelicht, samen met de andere dossiers die het afgelopen jaar aan bod kwamen. Het is belangrijk te benadrukken dat de werkzaamheden van het ABC steeds plaatsvinden in een open en constructieve sfeer en met een groot engagement van alle betrokken partners. Het secretariaat wil ik heel in het bijzonder danken voor de kwaliteitsvolle manier van het uitvoeren van de werkzaamheden. Verder hoop ik dat het Comité zijn werkzaamheden in het komende jaar met hetzelfde elan kan verderzetten zodat ook 2023 voor het ABC een boeiend en succesvol werkjaar kan zijn.

Jan Steverlynck,

Voorzitter

1 Het Algemeen Beheerscomité

1.1 Opdracht en bevoegdheden

Het Algemeen Beheerscomité (ABC) werd in 1992 opgericht om

- de eigenheid van het statuut van de zelfstandigen te herbevestigen en te vrijwaren, onder andere door de vertegenwoordigers van de zelfstandigen te responsabiliseren en te betrekken bij de verdere uitbouw van het sociaal statuut, en
- de versnippering van het sociaal statuut over de diverse beleidsverantwoordelijken, administraties, parastatalen en privé-instellingen tegen te gaan.

De oorspronkelijke bevoegdheden van het Comité, die daarna werden uitgebreid, kunnen in vier grote categorieën worden ondergebracht, nl. algemene bevoegdheden, adviesbevoegdheden, specifieke bevoegdheden en bevoegdheden voortvloeiend uit bijzondere wetsbepalingen.

De adviezen en de verslagen zijn openbaar en [elektronisch beschikbaar](#) op de website van het RSVZ¹.

1.1.1 Algemene bevoegdheden²

Het Algemeen Beheerscomité is bevoegd voor alle aangelegenheden die betrekking hebben op het sociaal statuut der zelfstandigen. In dit kader kan het op eigen initiatief, of op verzoek van één van de bevoegde ministers³:

- voorstellen formuleren;
- aanbevelingen doen en advies geven;
- studies uitvoeren of laten uitvoeren.

1.1.2 Adviesbevoegdheid⁴

Het Algemeen Beheerscomité heeft tevens een adviserende functie. Iedere bevoegde minister kan vrij het advies van het Comité inwinnen over elke aangelegenheid die tot het sociaal statuut der zelfstandigen behoort. In bepaalde gevallen is het advies van het Comité verplicht. Zo moet iedere bevoegde minister, behalve in spoedgevallen, het advies van het Comité inwinnen over alle voorontwerpen van wet met betrekking tot het sociaal statuut der zelfstandigen en over de krachtlijnen van het te voeren beleid.

1.1.3 Specifieke bevoegdheden⁵

Het Comité is verder ook bevoegd

¹ http://www.rsvz.be/nl/algemeen-beheerscomite-abc?_ga=1.161427005.1688029756.1460618054

² Artikel 109, §1 en §2 van de wet van 30 december 1992.

³ Het betreft ministers die direct of « indirect » bevoegd zijn inzake sociale zekerheid der zelfstandigen, met name de minister van Zelfstandigen, de minister van Sociale Zaken en de minister van Pensioenen.

⁴ Artikel 110, §1 van de wet van 30 december 1992.

⁵ Artikel 111 van de wet van 30 december 1992.

- om samen met de minister van Zelfstandigen het gezag uit te oefenen over het globaal financieel beheer van het statuut der zelfstandigen;
- voor het opstellen, in meerjarenperspectief, van de globale begrotingsvooruitzichten en het voorleggen aan de Regering van een rapport dat betrekking heeft op de ontwikkeling van de ontvangsten en uitgaven, de prioritaire beleidslijnen en de wijze waarop het evenwicht van het stelsel verzekerd kan worden;
- voor het vaststellen van de verdeling van de globale inkomsten over de verschillende stelsels en sectoren en de kennisgeving ervan aan de bevoegde minister;
- voor het voorbereiden en opstellen van richtlijnen met betrekking tot de organisatie en de uitvoering van het vrij aanvullend pensioen;
- voor het formuleren van aanbevelingen met betrekking tot het beheer van de stelsels van aanvullende verzekering;
- om kennis te nemen van klachten van algemene aard in verband met de toepassing van het sociaal statuut van de zelfstandigen, ze over te maken aan de bevoegde instellingen en aanbevelingen te formuleren om de dienstverlening te verbeteren;
- voor het goedkeuren van de richtlijnen opgelegd aan de sociale verzekeringsfondsen.

1.1.4 Bevoegdheden voortvloeiend uit bijzondere wetsbepalingen

Andere wettelijke bepalingen hebben de bevoegdheden van het Comité uitgebreid. Zo

- moeten het Comité en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven elke twee jaar een advies uitbrengen over de hoegrootheid en de verdeling van de financiële middelen die de Regering toekent om de sociale uitkeringen aan te passen aan de evolutie van de welvaart ;
- is het advies van het Comité noodzakelijk om de percentages van de bijdragen en het bedrag van de beroepsinkomsten opgenomen in artikel 12, § 1, 2e lid van het koninklijk besluit nr. 38 aan te passen ;
- moet de eerste voorzitter van de Commissie voor vrijstelling van bijdragen op regelmatige tijdstippen en in elk geval bij het einde van zijn mandaat een evaluatieverslag van de activiteiten van de Commissie voorleggen aan de minister van Middenstand en aan het Comité en ;
- is het Comité belast met het voorleggen van een dubbele lijst zodat 6 leden (op 15) van de Commissie voor het Vrij Aanvullend Pensioen kunnen worden gekozen om de belangen van de zelfstandigen, de meewerkende echtgenoten en de helpende zelfstandigen te vertegenwoordigen.

1.2 Werking

Het ABC is administratief ondergebracht bij het RSVZ en beschikt niet over een eigen rechtspersoonlijkheid. Het wordt bij het vervullen van zijn opdrachten bijgestaan door een secretariaat dat o.m. met de administratieve taken van het Comité is belast.

1.2.1 Secretariaat

Het Secretariaat bevindt zich op het RSVZ. In 2022 werd de werking ervan waargenomen door de secretaris, die verantwoordelijk is voor de leiding van het Secretariaat, en een universitaire medewerker.

Het Secretariaat:

- organiseert de vergaderingen van het Comité;
- zorgt voor de voorbereiding en verspreiding van de werkdocumenten die het ABC toelaten om zijn raadgevende opdracht zo goed mogelijk uit te voeren;
- stelt de ontwerpen van notulen, de ontwerpen van advies en van verslagen op, alsook het ontwerp van jaarverslag van het ABC en
- voert de door het Comité genomen beslissingen uit.

In het kader van deze opdrachten onderhoudt het Secretariaat regelmatige contacten met diverse actoren van het sociaal statuut der zelfstandigen (ambtenaren, kabinetten van de bevoegde ministers, leden van de organisaties van zelfstandigen, enz.).

1.2.2 Budget

De budgettaire beheerskosten van het Comité (logistieke werking en de personeels- en andere kosten) worden gedragen door het RSVZ.

1.2.3 Ondersteuning door het RSVZ en door andere diensten

In het kader van zijn opdracht ontvangt het Secretariaat ondersteuning van verschillende diensten van het RSVZ (Financiën & Begroting, Algemene en Juridische Studiën, Statistieken, Verplichtingen en Pensioenen). Het Comité wenst deze diensten uitdrukkelijk te bedanken, inz. de dienst Vertaling van het RSVZ waarop het ABC frequent beroep doet.

Het Comité wenst eveneens instellingen buiten het RSVZ te bedanken die ondersteunend werk hebben geleverd. Dit is hoofdzakelijk de DG BeSoc van de FOD Sociale Zekerheid, het Federaal Planbureau, het RIZIV, en de FPD. Tot slot bedankt het ABC alle personen die voor de werkzaamheden werden uitgenodigd en eraan deelnamen.

1.3 Samenstelling

1.3.1 Wettelijke bepalingen⁶

Het Comité is samengesteld uit:

- 12 stemgerechtigde leden, waaronder de voorzitter;
- 2 leden met raadgevende stem: de vertegenwoordigers van de sociale verzekeringsfondsen en van de ziekenfondsen;

⁶ Artikel 108 van de wet van 30 december 1992.

- 1 secretaris, alsook
- de afgevaardigde van de minister van Financiën bij het RSVZ.

Het aantal stemgerechtigde leden van het Comité is paritair samengesteld. Het bestaat enerzijds uit:

- 5 vertegenwoordigers van de interprofessionele organisaties voor zelfstandigen, op voordracht van de interprofessionele afdeling van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en KMO's, en
- 1 vertegenwoordiger van de landbouworganisaties, op voordracht van de Nationale Landbouwwraad;

en anderzijds uit:

- 2 vertegenwoordigers van de minister van Zelfstandigen,
- 1 leidend ambtenaar van de Directie-generaal Zelfstandigen van de FOD Sociale Zekerheid⁷,
- de administrateur-generaal van het RSVZ,
- 1 vertegenwoordiger van de minister van Pensioenen, op diens voordracht, en
- 1 vertegenwoordiger van de minister van Sociale Zaken, op diens voordracht.

Ze worden allen benoemd voor een periode van 6 jaar door de minister van Zelfstandigen. Het mandaat is hernieuwbaar. Voor elk lid wordt een plaatsvervangend lid benoemd.

⁷ In de nieuwe organisatiestructuur van de FOD Sociale zekerheid maakt de vroegere Directie-generaal Zelfstandigen een onderdeel uit van de DG Juridische Expertise in de vorm van een expertisecenter voor de sociale zekerheid voor zelfstandigen

1.3.2 Samenstelling van het ABC op 31 december 2022

VOORZITTER	
Jan STEVERLYNCK	
STEMGERECHTIGDE LEDEN	
Effectieve leden	Plaatsvervangende leden
VERTEGENWOORDIGERS VAN DE INTERPROFESSIELE ORGANISATIES VOOR ZELFSTANDIGEN	
Bertel COUSAERT	Philippe VAN WALLEGHEM
Jan STEVERLYNCK	Karel VAN DEN EYNDE
Eline DE RYCKE	Philippe RUELENS
Christine MATTHEUWS	Leen SMEETS
Renaud FRANCAERT	Gabrielle EYMAEL
VERTEGENWOORDIGERS VAN DE LANDBOUWORGANISATIES	
Chris BOTTERMAN	Anne-Sophie JANSSENS
VERTEGENWOORDIGERS VAN DE MINISTER VAN ZELFSTANDIGEN	
Géraldine DEMARET	Sven VANHUYSE
Wim DE BOOSER	Julie VANOOTEGHEM
LEIDENDE AMBTERNAREN VAN DE DIRECTIE-GENERAAL ZELFSTANDIGEN (FOD SOCIALE ZEKERHEID)	
Bernard VANDECAVEY	Christian DEKEYSER
ADMINISTRATEUR-GENERAAL VAN HET RSVZ EN ZIJN VERTEGENWOORDIGER	
Anne VANDERSTAPPEN	Laurent TENTENIEZ
VERTEGENWOORDIGERS VAN DE MINISTER VAN PENSIOENEN	
Tom STRENGS	Aubery MERENS
VERTEGENWOORDIGERS VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN	
Cis CAES	Bart KETELS
LEDEN MET RAADGEVENDE STEM	
Effectieve leden	Plaatsvervangende leden
VERTEGENWOORDIGERS VAN DE VERENIGING VAN DE SOCIALE VERZEKERINGSFONDSEN	
Peter JACOBS	Nancy REMANS
VERTEGENWOORDIGERS VAN HET INTERMUTUALISTISCH COLLEGE	
Pieter MICHIELS	Xavier BRENEZ
AFGEVAARDIGDE VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN	
Karel HAUMAN	
SECRETARIS	
Veerle DE MAESSCHALCK	

2 Werkzaamheden van het ABC in 2022

In 2022 vonden er 5 plenaire vergaderingen plaats van het ABC en kwamen de leden 40 keer samen voor een bijeenkomst van een van de werkgroepen. Er werden 21 adviezen en 4 verslagen geformuleerd.

Tabel 1. Overzicht van de bijeenkomsten van het ABC in 2022

Bijeenkomsten	Aantal vergaderingen
Wergroep 'Onderwerping'	10
Wergroep 'Overbruggingsrecht'	4
Wergroep 'Welvaart'	3
Wergroep 'Begroting'	4
Gemengde werkgroep 'Welvaart-Begroting'	1
Wergroep 'Sociale bijdragen'	1
Wergroep 'Sociale fraude'	4
Wergroep 'Pensioenen'	5
Wergroep 'Allerlei'	8
Plenaire vergadering	5

2.1 Onderwerping

2.1.1 Evaluatie van de WAR

In haar regeerakkoord heeft de federale regering een evaluatie van de Arbeidsrelatiewet vooropgesteld, waarbij bijzondere aandacht zou worden besteed aan platformwerk. Het ABC is in 2021 gestart met een evaluatie op vraag van minister Clarinval en heeft deze werkzaamheden voortgezet in 2022. Tot dusver resulteerden deze werkzaamheden in adviezen over de kwalificatie van de arbeidsrelatie in het specifieke geval van platformwerk en in een non-paper over de rol en de werking van de Commissie Arbeidsrelaties. Een algemeen eindverslag is gepland in de eerste helft van 2023.

2.1.2 Platformwerk

In de loop van 2022 heeft het ABC zich twee keer gebogen over de problematiek van de kwalificatie van de arbeidsrelaties in geval van werk door tussenkomst van een platform. Eind januari heeft het in een advies op eigen initiatief zijn visie op de kwestie toegelicht. In mei werd het gevraagd om advies uit te brengen over een ontwerptekst die bepaalde platformwerkers beter moest beschermen.

Standpunt van het ABC

Begin 2022 stelde het ABC vast dat er op beleidsniveau initiatieven liepen om een kader uit te werken voor werk dat wordt uitgevoerd door tussenkomst van een platform. Het nam daarom het initiatief

hierover alvast een advies uit te brengen in het kader van zijn ruimere evaluatie van de wet op de arbeidsrelaties (WAR) (zie ook 1.1.1).

Het advies omvat verschillende delen. Na een korte toelichting van de basisprincipes van de Arbeidsrelatiewet, beschrijft het enkele aspecten van platformwerk die de beoordeling van arbeidsverhoudingen arbeidsrelaties bemoeilijken. Het advies besteedt ook aandacht aan de wijze waarop men in de rechtspraak tot dusver in een aantal concrete situaties van platformwerk is omgegaan met de beoordeling van arbeidsrelaties en gaat in op een aantal pistes die op politiek niveau of in de literatuur naar voren worden geschoven om eventuele kwalificatieproblemen te verhelpen. Voorts wordt het wettelijk kader voor occasionele activiteiten met tussenkomst van een platform toegelicht, alsook de wisselwerking ervan met de Arbeidsrelatiewet. Na deze beschrijvende delen, licht het ABC zijn standpunten toe.

Het Comité vindt de WAR een waardevol hulpinstrument voor de kwalificatie van de arbeidsrelaties, ook in het geval van het platformwerk. Met betrekking tot eventuele aanpassingen van de Arbeidsrelatiewet in functie van kwalificatieproblemen bij platformarbeid gaf het Comité aan gekant te zijn tegen elk voorstel om het beginsel van de juridische ondergeschiktheid te vervangen door een criterium van economische afhankelijkheid, tegen de invoering van een vermoeden van arbeid in loondienst dat zou gelden voor alle via een platform uitgevoerde werkzaamheden en tegen de (rechtstreekse of onrechtstreekse) oprichting van een derde statuut.

Overigens meende het Comité dat de problemen die men in ons land ervaart op het niveau van het platformwerk niet zozeer eigen zijn aan het fenomeen als dusdanig maar veeleer te maken hebben met de toepassing en/of het (te ruime) gebruik van de wet op de deeleconomie.

Wetsontwerp

In mei werd een concreet voorstel voor de betere bescherming van bepaalde platformwerkers voor advies aan het Comité voorgelegd in de vorm van een voorontwerp van wet. De tekst voorzag om:

1. in geval van werk via een digitaal platform dat opdracht geeft, een wettelijk vermoeden van arbeidsovereenkomst in te voeren gebaseerd op een lijst van te vervullen criteria:
2. het toepassingsgebied van de wet betreffende de arbeidsongevallen uit te breiden tot de zelfstandigen die diensten verrichten via een digitaal platform dat opdracht geeft.

Het Comité bracht een negatief advies uit over de twee voorgestelde maatregelen.

Voor wat betreft het voorstel van arbeidsovereenkomst onderstreepte het Comité het volgende:

- De definitie van het "platform dat opdracht geeft" in het voorontwerp van wet is problematisch en dreigt i) een te ruime toepassing van de maatregel met zich te brengen en ii) de rechtsonzekerheid te vergroten.
- Een mathematische evaluatie van de arbeidsrelaties (lijst van aan te vinken criteria) houdt geen rekening met de werkelijkheid.
- Door een eenzijdig vermoeden van arbeidsovereenkomst in te voeren, wordt voorbijgegaan aan een essentieel principe van de arbeidsrelatiewet, namelijk de gelijkwaardige behandeling van het statuut van werknemer en dat van zelfstandige.

- De criteria die naar voren worden geschoven voor het vermoeden, roepen vragen van principiële en technische aard op en zijn niet relevant om correct de aard van de arbeidsrelatie te beoordelen.
- Het is problematisch dat slechts aan een minderheid van de vooropgestelde criteria moet zijn voldaan opdat het vermoeden toepassing zou vinden.

Het Comité formuleerde daarnaast ook een aantal bedenkingen wat betreft de verplichte verzekering tegen het risico op arbeidsongevallen, onder meer inzake de motivering van de maatregel, het verschil in behandeling die ze deed ontstaan op basis van de manier waarop opdrachten worden ontvangen, de creatie de facto van een derde statuut en het organiseren van bijkomende sociale bescherming voor bepaalde zelfstandigen via de uitbreiding van een wet die van toepassing is op de werknemers.

Advies 2022/01: Kwalificatie van de arbeidsrelatie In geval van platformwerk

Advies 2022/07: Bescherming van platformwerkers

2.1.3 Commissie Arbeidsrelaties

In 2022 heeft het Comité eveneens een non-paper uitgebracht met zijn visie op de rol en de werking van de Commissie Arbeidsrelaties (CAR). Het vertrok hiervoor van een vragenlijst, opgemaakt door de ministers van Werk, van Zelfstandigen en van Sociale Zaken.

In deze paper gaf het Comité in de eerste plaats aan geen enkele reden te zien om de wettelijke opdracht van de WAR, nl. preventieve sociale ruling, te verruimen. Het beval echter aan om naar buiten toe te verduidelijken waaruit deze opdracht bestaat, teneinde te vermijden dat de CAR wordt geraadpleegd in geval van conflict tussen de partijen.

Wat de ontvankelijkheid van de aanvragen betreft, meende het Comité het volgende:

- Het is wenselijk om in de wet uitdrukkelijk te vermelden dat aanvragen die betrekking hebben op arbeidsrelaties die beëindigd zijn, onontvankelijk zijn.
- Een verlenging of afschaffing van het tijdsfilter druist in tegen de filosofie van preventieve ruling.
- De mogelijkheid van een eenzijdig verzoek moet niet langer ter discussie worden gesteld zolang de CAR zich tot preventieve ruling beperkt.
- Het is onaanvaardbaar dat collectieve aanvragen bij de CAR zouden kunnen worden ingediend, en nog minder door een vakbond namens anonieme personen.
- De mogelijkheid om een aanvraag bij de CAR in te dienen via het socialeverzekeringsfonds heeft weinig "meerwaarde".

Het Comité meende verder dat de CAR de principes van "Digital by default, but not digital only" zou moeten toepassen bij de behandeling van de dossiers.

Om de opvolging van de beslissingen te verbeteren beval het Comité enerzijds aan dat de CAR de aanvrager bij de kennisgeving van de beslissing meteen zou inlichten over de initiatieven die hij dient te nemen om zijn situatie te regulariseren. Anderzijds vroeg het om het denkspoor van een automatische compensatie tussen het RSVZ en de RSZ te onderzoeken in geval van herkwalificatie van de arbeidsrelatie.

Tot slot zag het ABC geen noodzaak tot wijziging van de samenstelling van de CAR, maar steunde het het idee om voor elke voorzitter in een vervanger te voorzien om de continuïteit van de CAR te waarborgen.

Non-paper: Rol en werking van de Administratieve Commissie ter regeling van de Arbeidsrelatie

2.1.4 Kunstenaarsstatuut

In juni werden aan het ABC voor advies een aantal teksten voorgelegd ter hervorming van de Commissie Kunstenaars en ter verbetering van de sociale bescherming van kunstwerkers. De teksten voorzagen meer bepaald:

1. de vervanging van de Commissie Kunstenaars door een Kunstwerkcommissie, die op een iets andere wijze zou worden samengesteld en die onder meer bevoegd zou worden voor de toekenning van het nieuwe kunstwerkattest. Dat attest zou een voorwaarde zijn om toegang te hebben tot de specifieke sociale beschermingen van de kunstwerkers, en
2. een betere bescherming van kunstwerkers door i) de aanpassing van de werkloosheidsregels die op deze specifieke groep van toepassing zijn en ii) een verdubbeling, voor deze groep, van de duur van het gunstig bijdragesysteem dat van toepassing is op zelfstandige primostarters.

In zijn advies nam het ABC kennis van deze ontwerpteksten. Het formuleerde opmerkingen over de oververtegenwoordiging van de kunstensector binnen de nieuwe Kunstwerkcommissie, het gebrek aan transparantie m.b.t. het effectieve toepassingsgebied van het kunstwerkattest, de noodzaak om te voorzien in structurele financiering om het verlies aan bijdragenontvangsten als gevolg van de maatregel te ondervangen, het belang van de ondersteuning van alle personen die een zelfstandige activiteit in hoofdberoep starten (en niet enkel de kunstwerkers) en gebrek aan een objectieve verantwoording voor het feit dat kunstwerkers meer cumulatiemogelijkheden zouden krijgen dan aan zelfstandigen van de andere sectoren.

Advies 2022/10: Hervorming van de Commissie Kunstenaars en verbetering van de sociale bescherming voor kunstenaars

2.1.5 Studenten-zelfstandigen

In 2022 heeft het Comité zijn evaluatiewerkzaamheden betreffende het statuut van de student-zelfstandige hervat, die het in 2019 was gestart. Die werkzaamheden zullen in 2023 worden voortgezet.

2.2 Overbruggingsrecht

2.2.1 Evaluatie en voorstel tot hervorming van het klassiek overbruggingsrecht

In 2021 startte het Comité met een evaluatie van het klassiek overbruggingsrecht. Het resultaat van deze werkzaamheden werd gebundeld in een verslag dat in maart 2022 werd uitgebracht. Eind 2022 werd voor advies een voorstel tot hervorming van het klassiek overbruggingsrecht voorgelegd, dat grotendeels gebaseerd was op de aanbevelingen uit het ABC-verslag.

Evaluatie en aanbevelingen van het ABC

In zijn evaluatieverslag van maart 2022 beschreef het Comité eerst kort de historiek van het overbruggingsrecht. Het lichtte vervolgens het stelsel toe zoals dat in 2022 van toepassing was en toonde een reeks cijfers over het gebruik ervan. Op basis hiervan onderstreepte het Comité dat :

- het gebruik van het klassiek overbruggingsrecht beperkt is in vergelijking met het aantal zelfstandigen die hun activiteit stopzetten;
- het klassiek overbruggingsrecht onvoldoende de arbeidsmarkt-re-integratie na werkonderbreking faciliteert;
- het gerechtvaardigd is om de begunstigen van het overbruggingsrecht nog beter te beschermen;
- er in tijden van crisis nood is aan een meer aangepaste vorm van overbruggingsrecht.

Gelet op deze bevindingen, formuleerde het Comité een reeks aanbevelingen tot aanpassing, waarvan de voornaamste als volgt luiden:

1. Het wegnemen van een aantal drempels voor het gebruik van het overbruggingsrecht door:
 - een vereenvoudiging van het systeem en van de aanvraagprocedure;
 - het toelaten van een beperkte cumulatie van een uitkering overbruggingsrecht met een beroepsactiviteit en met een vervangingsinkomen;
 - de vervanging van het rugzakstelsel door een regeling waarbij elke zelfstandige beschikt over een basisrecht en een aanvullend recht, waarvan de duur afhangt van de loopbaan van de zelfstandige;
 - een grondige analyse van de non-take up.
2. Een versoepeling van de cumulatierregels om de begunstigen van het overbruggingsrecht beter te activeren en het tweedekansondernemerschap te stimuleren.
3. Tijdvakken van overbruggingsrecht laten meetellen voor de pensioenberekening om de bescherming te verbeteren
4. Voorzien in een mechanisme van crisioverbruggingsrecht en dit structureel verankeren op een manier die toelaat de regeling snel te activeren in situaties van nood. Het ABC deed een concreet voorstel voor de contouren van een dergelijke regeling.

Voorstel tot hervorming

In de tweede helft van 2022 werd het Comité eerst gevraagd om advies uit te brengen over een wetsontwerp dat het klassiek overbruggingsrecht hervormde en vervolgens over het uitvoeringsbesluit dat de modaliteiten van het hervormde systeem verder invulde.

De voorgestelde hervorming omvatte i) een vereenvoudiging van het toepassingsgebied, ii) een harmonisatie en een aanpassing van de algemene toekenningsvoorwaarden, iii) de invoering van cumulatiemogelijkheden met een beroepsinkomen en met een vervangingsinkomen, iv) wijzigingen in de geboden bescherming (voornamelijk wat de maximale toekenningsduur betreft) en v) de invoering van een kader voor de toekenning van het overbruggingsrecht in geval van crisis.

Het ABC stelde telkens met grote tevredenheid vast dat de ontwerp teksten in grote mate in lijn waren met de hervormingsvoorstellen die het Comité eerder dat jaar had gedaan⁸ maar formuleerde het ook nog een aantal opmerkingen en aandachtspunten.

Verslag 2022/01: Evaluatie van het klassiek overbruggingsrecht

Advies 2022/15: Programmawet

Advies 2022/18: Hervorming van het overbruggingsrecht: uitvoeringsbesluit

2.2.2 Crisissteun

In 2022 bracht het ABC advies uit over twee vormen van crisissteun aan zelfstandigen.

Conflict Rusland – Oekraïne

In april bracht het ABC op eigen initiatief een advies uit over een voorontwerp van wet dat voor de periode van 1 april tot 30 juni 2022 een regeling van crisioverbruggingsrecht invoerde voor zelfstandigen die onvrijwillig en rechtstreeks getroffen werden in de uitoefening van hun zelfstandige activiteit door het conflict tussen Rusland en Oekraïne. Er zou hun een uitkering overbruggingsrecht worden toegekend in geval van een omzetsdaling van 40 %.

In zijn advies nam het Comité nam tevreden kennis van deze maatregel maar formuleerde het evenwel drie opmerkingen. Het meende vooreerst dat het toepassingsgebied zeer strikt was en vreesde dat zelfstandigen die met een omzetsdaling worden geconfronteerd als gevolg van het conflict maar geen rechtstreeks verband konden aantonen tussen deze twee elementen, van de maatregel zouden uitgesloten blijven. Vervolgens wenste het dat er ook in een mogelijkheid tot uitstel van betaling van de bijdragen zou worden voorzien, teneinde wat financiële ademruimte aan te bieden aan de zelfstandigen in moeilijkheden. Tot slot vroeg het om een snelle invoering van het structureel mechanisme voor crisioverbruggingsrecht dat het in zijn evaluatieverslag over het overbruggingsrecht had voorgesteld (cf. 1.2.1).

Advies 2022/03: Tijdelijke crisismaatregel overbruggingsrecht: conflict tussen Rusland en Oekraïne

Energiecrisis

In 2022 had de stijgende energieprijzen een grote impact op de rendabiliteit van de beroepsactiviteit van veel zelfstandigen en kon zelfs een toenemend aantal van hen ertoe nopen hun zelfstandige activiteit tijdelijk te onderbreken of definitief stop te zetten. Daarom achtte de regering het nodig om de zelfstandigen die hard door deze crisis getroffen worden, bijkomend te ondersteunen door:

⁸ In tegenstelling tot de aanbevelingen van het Comité voorzag de ontwerp tekst er daarentegen niet in om geen overbruggingsrecht meer toe te kennen aan zelfstandigen die hun activiteit moeten stopzetten door een allergie, de voorwaarde van het hebben van een hoofdverblijfplaats in België af te schaffen; om pensioenrechten toe te kennen voor de periodes die door het overbruggingsrecht zijn gedekt, om het begrip gezinslast binnen het stelsel zelf vast te leggen.

- te verduidelijken dat de zelfstandigen die hun zelfstandige activiteit onderbreken of stopzetten omdat ze niet langer rendabel is door de stijging van de energieprijzen, het klassiek overbruggingsrecht, derde pijler, kunnen genieten.
- de in het kader van de energiecrisis toegekende rechten niet in aanmerking te nemen voor de totale toekenningsduur van het overbruggingsrecht tijdens de beroepsloopbaan (dit is het "rugzakje").

In een advies dat in september 2022 werd uitgebracht nam het Comité met tevredenheid kennis van deze voorstellen.

Vooreerst verwelkomde het Comité het initiatief om geen apart crisiskader in te voeren, hetgeen toeliet om de reeds aanwezige toegangs- en toekenningscriteria alsook de bestaande toekenningsprocedures te gebruiken.

Het onderstreepte vervolgens de budgettaire impact bijgevolg marginaal zou zijn. Het wees ook op het belang van deze maatregel, i) die voorkomt dat een zelfstandige zichzelf, midden in een energiecrisis, zou uitgesloten zien van noodzakelijke hulp omwille van vroeger gebruik van het overbruggingsrecht en ii) ervoor zorgt dat deze crisis een toekomstige toekenning van het overbruggingsrecht niet in het gedrang brengt.

Tot slot benadrukte het Comité de nood aan duidelijke administratieve richtlijnen en aan de nodige statistische monitoring om regelmatig de impact van de crisis op de zelfstandigen te kunnen evalueren.

Advies 2022/12: Bijkomende ondersteuning voor door de energiecrisis getroffen zelfstandigen

2.3 Welvaart

Met de wet op het Generatiepact (2005) werd een structureel mechanisme van welvaartsaanpassing ingevoerd voor inkomensvervangende en bijstandsuitkeringen. Sindsdien beslist de regering om de twee jaar hoeveel middelen hiervoor worden vrijgemaakt en hoe deze zullen aangewend worden. In principe baseert ze zich voor de toewijzing op een gezamenlijk advies dat de Nationale Arbeidsraad (NAR), de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB) en het Algemeen Beheerscomité voor het Sociaal Statuut der Zelfstandigen (ABC) hieromtrent voorafgaandelijk formuleren. Ontbreekt dergelijk advies, dan moet de regering zelf een voorstel van beslissing uitbrengen dat ze motiveert en aan de gemengde welvaartscommissies voorlegt. Bij gebrek aan een advies van de sociale partners binnen de maand na de adviesaanvraag door de regering, wordt dit advies geacht gegeven te zijn.

2.3.1 Verloop van de werkzaamheden

De procedure in het kader van de welvaartsenveloppe 2023-2024 is iets anders verlopen dan gebruikelijk. Zo werd de vraag aan het Federaal Planbureau om de omvang van de enveloppe 2023-2024 te berekenen niet gesteld door de gemengde welvaartscommissies maar door de federale regering. Het antwoord werd aan de Groep van Tien doorgestuurd, maar werd nooit op de agenda geplaatst binnen de gemengde welvaartscommissies. Bijgevolg was er binnen de wettelijke termijn geen verdelingsvoorstel van de sociale partners en heeft de federale regering eind september een eigen voorstel tot verdeling aan de Groep van Tien bezorgd. Die maakte het vervolgens voor

bespreking over aan de gemengde welvaartscommissies. In dit voorstel zouden de welvaartsenvelopes 2023-2024 op dezelfde manier worden aangewend als de welvaartsenveloppe 2021-2022.

Begin november werden op het niveau van de Groep van Tien de onderhandelingen over loonnorm en de welvaartsenveloppe in de werknemersregeling formeel stopgezet. Het ABC heeft dan eind november beslist een advies uit te brengen met een eigen voorstel tot verdeling van de welvaartsenveloppe 2023-2024 voor de zelfstandigenregeling. Vanwege de bestaande koppelingen tussen de uitkeringsbedragen in beide regelingen had het ABC immers gewacht op de onderhandelingen in de werknemersregeling vooraleer advies uit te brengen voor de zelfstandigenregeling.

2.3.2 Voorstel tot verdeling van het ABC

Het budget waarover de zelfstandigenregeling beschikt voor de welvaartsaanpassingen bedraagt 58,7 miljoen EUR voor 2023 en 123,8 miljoen EUR voor 2024. In zijn advies formuleerde het Comité een voorstel tot toewijzing van deze middelen. Daartoe ging het ABC uit van het voorstel tot verdeling voor de werknemersregeling die de gemengde welvaartscommissie NAR-CRB begin november aan de Groep van Tien had gestuurd en die afweek van het regeringsvoorstel.

Waar het regeringsvoorstel tot een overschrijding van de enveloppes zou leiden bleef er in het ABC-scenario een saldo van nagenoeg 3 miljoen EUR voor 2023 en 5,8 miljoen EUR voor 2024, waarvan het ABC voorstelde het toe te wijzen aan een verhoging van de welvaartspremie.

Advies 2022/17: Welvaartsaanpassingen 2023-2024

2.3.3 Ontwerpteksten uitvoering regeringsvoorstel

De regering besliste eind november om bij haar initiële voorstel te blijven en begin december werd het ABC gevraagd om een advies uit te brengen over de ontwerpteksten die daaraan uitvoering moesten geven.

Het Comité bracht een negatief advies uit. Het stelde immers vast dat de regering voor de budgettaire onderbouwing van haar voorstel bleef teruggrijpen naar cijfers die niet volgens de geëigende methodologie tot stand kwamen en wees erop dat het regeringsvoorstel zou leiden tot een overschrijding van de enveloppe. Het betreurde bijgevolg dat de federale regering bij haar oorspronkelijk voorstel bleef en vroeg om dat alsnog te wijzigen zodat het beschikbare budget zou worden gerespecteerd. Ten eerste was dit essentieel vanuit het oogpunt van goed financieel beheer. Ten tweede vreesde het Comité eventuele gevolgen bij de verdeling van de welvaartsenveloppe 2025-2026. De meeruitgaven worden immers aangerekend op de volgende welvaartsenveloppe en een overschrijding van de enveloppe 2023-2024 zou dus essentiële welvaartsaanpassingen in het kader van de enveloppe 2025-2026 kunnen hypothekeren.

Tot slot bracht het ABC in herinnering dat het in een voorgaand advies een alternatief verdelingsvoorstel had geformuleerd en dat dit laatste budgettaire ruim binnen de beschikbare enveloppe bleef (zie 1.3.2).

Advies 2022/21: Verhoging van sommige uitkeringen voor zelfstandigen in het kader van het structureel mechanisme van welvaartsaanpassing

2.4 Globaal financieel beheer van de zelfstandigen

Het ABC staat mee in voor het financieel beheer van het sociaal statuut der zelfstandigen. In dit verband brengt het regelmatig een verslag uit over de situatie van het Globaal Beheer (zie 1.4.1). In 2022 heeft het Comité naast deze gebruikelijke verslagen tevens adviezen uitgebracht over de bedragen van de evenwichtsdotatie voor de jaren 2021, 2022 en 2023 (zie 1.4.2), over de bedragen van de alternatieve financiering 'geneeskundige verzorging' voor diezelfde jaren (zie 1.4.3) en over de berekening van de alternatieve financiering voor 2023 (zie 1.4.4).

2.4.1 Begroting

In 2022 heeft het Comité een verslag uitgebracht over de begroting van het sociaal statuut naar aanleiding van:

- het voorstel van begrotingscontrole 2022 en van de meerjarenramingen 2023-2027;
- de actualisatie van de begroting 2022, de voorafbeelding van de begroting 2023 en de meerjarenramingen 2024-2027.

In deze begrotingsverslagen betreurde het Comité dat het geraamde resultaat van het globaal financieel beheer van de zelfstandigen negatief was voor de komende jaren. Het vestigde bovendien de aandacht op de volgende elementen:

- Het globaal financieel beheer blijft nog financiële gevolgen ondervinden van de coronacrisis en heeft ook te lijden onder de huidige moeilijke socio-economische context (energiecrisis, conflict tussen Oekraïne en Rusland, inflatie, ...).
- Door de federale regering werden de laatste jaren een reeks nieuwe beleidsmaatregelen genomen waarvoor geen structurele overheidsfinanciering werd voorzien. Het ABC is bezorgd over deze werkwijze.
- De wettelijke minimumbedragen inzake alternatieve financiering moeten nog worden herzien om rekening te houden met de reële budgettaire impact van alle maatregelen taxshift die de voorbije jaren werden doorgevoerd.
- Aangezien het groeipercentage van de ontvangsten uit bijdragen een atypisch verloop kende als gevolg van de coronacrisis, was het wenselijk om voor de jaren 2022 en 2023 het bedrag van de beperkte tussenkomst voor de sector geneeskundige verzorging te blijven koppelen aan de evolutie van de -gezondheidsindex, eerder dan aan het groeipercentage van de ontvangsten uit bijdragen.
- De wettelijke bepalingen die aangeven hoe het voorlopige bedrag van de evenwichtsdotatie in de voorafbeelding moet worden vastgesteld en ingeschreven, maakt het onmogelijk om te

zien wat het reële resultaat van de globale beheren is en het verdient aanbeveling om deze bepalingen aan te passen met het oog op meer transparantie over de werkelijke situatie van het globaal financieel beheer.

- De opeenvolgende besparingsoperaties waaraan het RSVZ kreeg onderhevig is, dreigen negatieve gevolgen te hebben voor de goede werking van de instelling en dus ook voor de dienstverlening aan de zelfstandigen.

Verslag 2022/02: Voorstel van begrotingscontrole 2022 – meerjarenramingen 2023 - 2027

Verslag 2022/03: Actualisatie 2022 - Voorafbeelding van de begroting 2023 - Meerjarenramingen 2024-2027

2.4.2 Evenwichtsdotaties

In mei bracht het Comité een positief advies uit over een ontwerp van koninklijk besluit dat de bedragen van de evenwichtsdotaties⁹ vastlegde voor de jaren 2021 en 2022. Omdat in de loop van het voorgaande jaar een te hoog bedrag aan evenwichtsdotatie was gestort, moesten de twee globale beheren het te veel ontvangen bedrag in 2022 aan de Schatkist terugstorten

Midden december nam het Comité kennis van een ontwerp van koninklijk besluit dat de bedragen van de evenwichtsdotatie voor 2023 vastlegde.

Advies 2022/08: Bedragen van de evenwichtsdotaties 2021 en 2022

Advies 2022/20: Bedragen van de evenwichtsdotaties 2023

2.4.3 Alternatieve financiering van de bijkomende geldmiddelen voor de sector geneeskundige verzorging

In mei bracht het Comité een gunstig advies uit over een ontwerp van koninklijk besluit dat de bedragen van de alternatieve financiering van de bijkomende geldmiddelen voor de sector geneeskundige verzorging vastlegt (saldofinanciering § 1 quater)¹⁰ voor 2021 en 2022. Aangezien voor het voorgaand jaar een te hoog bedrag aan saldofinanciering was gestort moest een deel in 2022 worden teruggestort.

⁹ De evenwichtsdotaties laten toe om begrotingstekorten in de globale financiële beheren op te vangen.

¹⁰ De sector geneeskundige verzorging wordt gefinancierd met behulp van de eigen ontvangsten van het RIZIV en van de beperkte financiële tussenkomst van de globale beheren. Het verschil tussen deze ontvangsten enerzijds en de behoeften van de sector geneeskundige verzorging anderzijds wordt gedekt door een saldofinanciering (§ 1 quater). De globale beheren voorzien in die saldofinanciering. Ter compensatie ontvangen zij via het mechanisme van de alternatieve financiering een deel van de btw-inkomsten om deze uitgaven volledig te ondervangen. Voor het globaal beheer van de zelfstandigen is dit vastgelegd in artikel 6, §1quater van het koninklijk besluit van 18 november 1996.

Midden december nam het Comité kennis van twee ontwerpen van koninklijk besluit die voor 2022 en 2023 de bedragen vastlegden die bestemd zijn voor de globale beheren in het kader van de saldfinanciering.

Advies 2022/09: Bedragen van de alternatieve financiering van de bijkomende geldmiddelen voor de sector geneeskundige verzorging in 2021 en 2022

Advies 2022/19: Bedragen van de alternatieve financiering van de bijkomende geldmiddelen voor de sector geneeskundige verzorging in 2022 en 2023

2.4.4 Alternatieve financiering 2023

In oktober heeft het Comité op eigen initiatief een advies uitgebracht waarin het aantoonde dat de bedragen van de alternatieve financiering die voor 2023 zijn opgenomen in het rapport van het Monitoringcomité van september 2022, ontoereikend waren voor het globaal financieel beheer van de zelfstandigen. Er werd immers onvoldoende rekening gehouden met de reële kost van de taxshift en de mini-taxshift.

Na berekening van meerdere alternatieve scenario's, toonde het Comité zich voorstander van het scenario waarin bij de berekening van de alternatieve financiering 2023 rekening zou worden gehouden met:

- de werkelijke kostprijs van de eerste taxshift;
- de kostprijs van de tweede taxshift (mini-taxshift);
- een herziening van de wettelijke minima, met i) evoluties in het indexcijfer en ii) de reële geraamde kosten van beide taxshifts.

In vergelijking met de bedragen opgenomen in het verslag van het Monitoringcomité lagen zowel het bedrag van de ontvangsten uit BTW als dat uit roerende voorheffing in dit scenario hoger (respectievelijk + 115.536 duizend en + 139.890 duizend EUR).

Advies 2022/13: Alternatieve financiering 2023

2.5 Sociale bijdragen

2.5.1 Primostarters (mini-taxshift)

Tijdens het begrotingsconclaf van oktober 2021 werd besloten om een taxshift door te voeren met het oog op de versterking van de jobcreatie, de verhoging van de koopkracht voor de lage en middelhoge lonen en het verminderen van de promotieval. Voor het stelsel van de zelfstandigen legde de minister van Zelfstandigen het ABC begin 2022 het voorstel voor om de hiervoor vrijgemaakte middelen te gebruiken voor een bijdrageverlaging voor de primostarters¹¹. Die zou gerealiseerd

¹¹ Een primostarter is een startende zelfstandige in hoofdberoep die tijdens de twintig kwartalen voor aanvang of herneming van zijn zelfstandige activiteit op geen enkel ogenblik een zelfstandige in hoofdberoep was of een zelfstandige in hoofdberoep die was gelijkgesteld met een zelfstandige in bijberoep. Gedurende de eerste vier

worden door een verlaging van het bijdragepercentage op de inkomstenschijf die gaat tot de minimumdrempel die op hen van toepassing is.

In zijn advies steunde het ABC het streven van de regering om arbeid lonender te maken maar stelde het zich terughoudend op ten aanzien van het voornemen om de voorziene middelen op de voorgestelde manier in te zetten. Het onderstreepte dat de primostarters reeds goed ondersteund worden bij het opstarten van hun activiteit en dat het beter zou zijn om de beschikbare enveloppe te besteden aan de ondersteuning van zelfstandigen die hun activiteit hervatten na een periode van arbeidsongeschiktheid met gelijkstelling¹².

Bovendien meende het Comité dat de voorgestelde maatregel de berekeningswijze van de bijdragen (nog) complexer zou maken en het daarom beter zou zijn om de periode te verlengen tijdens welke men de regeling 'primostarters' kan genieten.

Tot slot benadrukte het Comité dat de maatregel een structureel inkomstenverlies met zich meebrengt, dat zou moeten worden gecompenseerd door middel van de alternatieve financiering.

2.5.2 Toepassing bijdrageregeling voor primostarters op zelfstandigen die na een periode van arbeidsongeschiktheid een zelfstandige activiteit in hoofdberoep hervatten

Tijdens het begrotingsconclaf van oktober 2022 werd beslist om de bijdrageregeling voor primostarters ook toe te passen op zelfstandigen die na een periode van arbeidsongeschiktheid een zelfstandige activiteit in hoofdberoep hervatten.

Het Comité merkte in zijn advies op dat de maatregel beantwoorde aan een eerdere vraag van het Comité in die zin (cf. supra) en bovendien past in een ruimere vraag van het ABC om een meer aangepast beleidskader te voorzien voor de socioprofessionele re-integratie van arbeidsongeschikte zelfstandigen. Het Comité toonde zich tot slot voorstander van een monitoring en evaluatie van de maatregel in samenwerking met de andere bevoegde actoren. Dit zou kaderen in een ruimere evaluatie van het terug-naar-werkbeleid voor arbeidsongeschikte zelfstandigen.

Advies 2022/02: Verminderd bijdragepercentage voor primostarters

Advies 2022/15: Programmawet

2.6 Sociale fraude

2.6.1 Operationeel plan SIOD

In het kader van de strijd tegen de sociale fraude en de illegale arbeid wordt in de schoot van de SIOD periodiek een strategisch plan voor de bestrijding van sociale fraude opgesteld. De strategische plannen worden vervolgens verder geconcretiseerd in operationele actieplannen voor de bestrijding van sociale fraude, die ook voor advies aan de diverse stakeholders worden voorgelegd. Zo werd het

kwartalen van zijn activiteit bedraagt de minimale sociale bijdrage van de primostarter 387,95 EUR, tegenover 751,25 EUR voor de andere zelfstandigen in hoofdberoep (bedragen 2022).

¹² Deze maatregel werd vervolgens door de regering voorgesteld (ziex).

Comité eind maart en eind oktober 2022 geraadpleegd door de SIOD naar aanleiding van de opmaak van de Operationele plannen 2022 en 2023-2024.

Het Comité bracht telkens positieve adviezen uit, waarin het in de eerste plaats aandacht vroeg voor i) het evenwicht tussen preventieve en repressieve maatregelen, ii) het feit dat inbreuken ook gepleegd kunnen worden door personen die te goeder trouw zijn en iii) het belang om eveneens samen te werken met de uitvoeringsinstellingen, de representatieve werkgevers- en zelfstandigenorganisaties en de individuele sectororganisaties en in de tweede plaats een aantal punctuele opmerkingen maakte.

Advies 2022/06: Ontwerp van Operationeel plan voor sociale fraudebestrijding 2022

Advies 2022/14: Ontwerp van Operationeel plan voor sociale fraudebestrijding 2023-2024

2.7 Pensioenen

2.7.1 Pensioenhervormingen

Het regeerakkoord van 2020 voorziet in een reeks pensioenhervormingen. In juni heeft het Comité zijn visie op bepaalde maatregelen toegelicht die deel zouden uitmaken van die hervorming: het deeltijds pensioen, de pensioenbonus, de toevoeging van een voorwaarde inzake effectieve tewerkstelling voor de toegang tot het minimumpensioen en de gelijkheid tussen mannen en vrouwen. Het Comité beperkte zich daarbij tot de grote principes, aangezien het nog geen bijkomende informatie had over de concrete invulling van de maatregelen.

Deeltijds pensioen

Het ABC gaf aan een systeem van deeltijds pensioen een interessante beleidspiste te vinden. Het ABC is van mening dat een deeltijds pensioen voor zelfstandigen het best berust op het uitgangspunt dat er geen beperking van de 'toegelaten activiteit' geldt, zij het op voorwaarde dat i) de normale bijdrageregels van toepassing zijn, met enkel een halvering van de minimumbijdrage én ii) ook in de pensioenberekening de normale berekeningsregels gelden, maar de plafonds gehalveerd worden. Het Comité toonde zich voorstander van de toepassing van een actuariële correctie bij vervroegde pensionering, dus ook in geval van deeltijds pensioen.

Pensioenbonus

In zijn advies steunde het ABC de ambitie van de regering om de werkzaamheidsgraad te verhogen door ouderen te stimuleren langer aan het werk te blijven. Het plaatst echter kanttekeningen bij de voorgestelde pensioenbonus als instrument hiertoe. Als men toch overgaat tot de invoering van een pensioenbonus dan is het Comité van mening dat de modaliteiten zorgvuldig overwogen moeten worden opdat de maatregel zo goed mogelijk het beoogde effect realiseert (i.c. actuariële correcties in geval van vervroegde pensionering en onvolledige loopbaan, beperking van het aantal gelijkgestelde periodes, opbouw beperken in de tijd).

Toegang tot het minimumpensioen

Het ABC verwelkomde het voornemen van de regering om in de toekomst rekening te houden met de omvang van de effectieve tewerkstelling in de loopbaan bij de toekenning van het minimumpensioen. Het Comité gaf te kennen dat dergelijke beperking het best gebeurt door een vereist aantal effectief gepresteerde tijdvakken nominaal te bepalen. Het formuleerde meteen enkele aandachtspunten voor de concrete uitwerking van de maatregel (zoals de wisselwerking met rechten in andere uitkeringsstelsels en een ruimer debat over de gelijkgestelde periodes in het kader van de pensioenopbouw).

Genderkloof

Het Comité onderstreepte in zijn advies dat het, om de pensioenkloof tussen mannen en vrouwen te verminderen, in de eerste plaats belangrijk zou zijn om naar de onderliggende oorzaken te kijken (zoals het verschillende loopbaanverloop van mannen en vrouwen) en benadrukte het belang van maatregelen die een meer gelijke arbeidsmarktparticipatie bevorderen. Dit neemt volgens het Comité echter de noodzaak niet weg om zich te buigen over de genderdimensie op het vlak van pensioenuitkomsten. Men moet daarbij evenwel een onderscheid maken tussen de generaties die in de nabije toekomst met pensioen gaan en de jongere generaties.

Advies 2022/11: Pensioenhervormingen

2.7.2 Overgangsuitkering

De overgangsuitkering wordt toegekend aan de weduwnaars en aan de weduwen die niet voldoen aan de leeftijdsvoorwaarde om een overlevingspensioen te genieten. In 2021¹³ werd de toekenningsduur van deze uitkering verlengd en voor de gerechtigden met kinderlast gedifferentieerd in functie van de leeftijd van de kinderen. In april 2022 heeft het Comité kennisgenomen van een ontwerp van koninklijk besluit dat bepaalde hoe in het kader van de toekenning van de overgangsuitkering i) de kinderlast moet worden bewezen en ii) wat wordt verstaan onder een kind ten laste met een handicap..

Advies 2022/04: Aanpassing van de overgangsuitkering

2.7.3 Overlevingspensioen: toegelaten activiteit in geval van kinderlast

Tijdens het begrotingsconclaaf van oktober 2022 werd beslist om het jaarlijks plafond in geval van cumulatie van een overlevingspensioen met een beroepsinkomen op te trekken voor personen jonger dan 65 jaar met kinderlast. In november werd het ABC gevraagd om een advies uit te brengen over een ontwerp van koninklijk besluit dat de deze maatregel zou uitvoeren. Naast de verhoging van het plafondbedrag voorzag het ontwerp tevens de modulering ervan volgens het aantal kinderen ten laste.

In zijn advies stelde het ABC vragen bij de timing van de maatregel. Het betreurde dat de werkzaamheden en conclusies van de gemengde subcommissie ad hoc "Pensioenen", niet werden

¹³ Programmawet van 27 december 2021, B.S. 31/12/2021

afgewacht. Die buigt zich momenteel immers over een bredere pensioenhervorming. Vervolgens preciseerde het Comité dat het de ambitie van de federale regering om mensen (langer) aan het werk te houden steunt maar niet overtuigd is van het activerend karakter van de voorgestelde maatregel. Tot slot betreurde het ABC dat het geen verdere informatie had over de hypothesen die gebruikt zijn om de budgettaire kost van de maatregel te ramen.

Voor het ABC was het evenwel evident dat wanneer in de pensioenstelsels van de werknemers en van de ambtenaren initiatieven worden genomen om de cumulatieregels te versoepelen, gelijkaardige ingrepen moeten gebeuren in het pensioenstelsel van de zelfstandigen.

Advies 2022/16: Overlevingspensioen en gezinslast: verhoging van het plafond van de toegelaten activiteit

2.8 Varia

2.8.1 Brexit

In mei nam het ABC in een advies kennis van ontwerp teksten die meerdere bepalingen inzake sociale zekerheid wijzigden om rekening te houden met de gevolgen van de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie (Brexit). Het ging om louter technische aanpassingen.

Advies 2022/05: Brexit: technische aanpassingen

2.8.2 Vennootschapsbijdragen

Eind oktober bracht het ABC een positief advies uit over twee structurele wijzigingen aan de wettelijke basis van de vennootschapsbijdrage, nl.:

- het opnemen van de basisbedragen en van een automatisch indexatiemechanisme in de wettelijke basis van de vennootschapsbijdrage en
- een wijziging van de uiterste betaaldatum van 30 juni naar 31 december van het bijdragejaar;

Het Comité gaf in zijn advies aan dat deze aanpassingen zouden toelaten een duidelijk en stabiel kader te creëren voor de jaarlijkse betaling en inning van deze bijdrage. Verder meende het Comité dat de invoering van een automatische indexering een redelijke maatregel is maar herinnerde het eraan dat een verhoging van de vennootschapsbijdrage niet aan de orde is.

Advies 2022/15: Programmawet

2.8.3 Solidariteit

Op vraag van de minister van Zelfstandigen heeft het Comité zich in 2022 gebogen over de solidariteit binnen het sociaal statuut. De vraag aan het Comité was het rechtstreekse gevolg van een passage in het federaal regeerakkoord (p.43) die stelt dat de regering deze legislatuur zal kijken "hoe meer solidariteit tussen zelfstandigen kan ingevoerd worden in de financiering van het stelsel". Eind december heeft het ABC verslag uitgebracht van de werkzaamheden die het in het kader van dit dossier uitvoerde.

In zijn verslag lichtte het Comité eerst kort de principes van verzekering en solidariteit in de Belgische sociale zekerheid toe en beschreef het in welke mate die verankerd zijn in het sociaal statuut van de zelfstandigen.

Vervolgens gaf het de resultaten weer van twee analyses waarin de omvang van de bijdragebetaling en van de opgenomen uitkeringen werd nagegaan voor verschillende inkomensgroepen in het sociaal statuut. De doelstelling was om een (eerste) licht te werpen op de mate van solidariteit in het stelsel. Uit de twee oefeningen bleek dat er ondanks degressieve bijdragepercentages, wel degelijk sprake is van solidariteit in het sociaal statuut, met name als gevolg van i) de zwakke proportionaliteit en het hoge aantal minimumuitkeringen in de tak pensioenen en ii) de structuur van forfaitaire uitkeringen in de rest van de takken.

In zijn verslag beschreef het Comité verder de resultaten van 2 enquêtes waarin gepeild werd naar de houding van zelfstandigen ten aanzien van i) het bestaande bijdragesysteem en ii) de sociale bescherming die het sociaal statuut hun vandaag biedt. De resultaten leren dat er bij de zelfstandigen geen draagvlak is om meer bijdragen te betalen uit solidariteitsoverwegingen, noch voor een verhoging van de minimumbijdrage of van de bijdragepercentages.

Tot slot lichtte het ABC zijn standpunt toe over de mate van solidariteit in het stelsel. Samengevat ziet het Comité op dit ogenblik geen noodzaak, noch een draagvlak voor een aanpassing van de bestaande bijdragestructuur ter verhoging van de solidariteit. Het is van mening dat een verdere reflectie over een eventuele ingreep ter verhoging van de solidariteit in het sociaal statuut maar kan plaatsvinden in de mate dat i) de finaliteit van dergelijke ingreep geëxpliciteerd wordt en ii) ook de interne solidariteit in de andere stelsels van sociale zekerheid in kaart wordt gebracht. Het Comité acht het bovendien wenselijk om in een tweede fase een studie naar de externe solidariteit van de afzonderlijke stelsels te laten uitvoeren op academisch niveau en mét betrokkenheid van alle sociale partners.

Verslag 2022/04: Verzekering en solidariteit in het sociaal statuut zelfstandigen

Tabel 2. Overzicht van de in 2022 door het ABC uitgebrachte adviezen

Advies	Nr.	Datum	Resultaat
Uitgebracht op verzoek van de minister van Middenstand, KMO's, Zelfstandigen en Landbouw			
<ul style="list-style-type: none"> Kwalificatie van de arbeidsrelatie in geval van platformwerk 	2022/01	26/01/2022	
<ul style="list-style-type: none"> Verminderd bijdragepercentage voor primostarters 	2022/02	16/02/2022	Wet van 12 juli 2022 betreffende een eenmalige vermindering van sociale bijdragen voor bepaalde startende zelfstandigen, SB 09/08/2022
<ul style="list-style-type: none"> Aanpassing van de overgangsuitkering 	2022/04	28/04/2022	Koninklijk besluit van 12 juli 2022 tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, voor wat betreft de hervorming van de overgangsuitkering, SB 02/08/2022
<ul style="list-style-type: none"> Brexit: technische aanpassingen 	2022/05	02/05/2022	Koninklijk besluit van 7 oktober 2022 tot wijziging van diverse bepalingen inzake sociale zekerheid en de gevolgen van de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie, SB 03/11/2022
<ul style="list-style-type: none"> Bescherming van platformwerkers 	2022/07	17/05/2022	Wet van 3 oktober 2021 houdende diverse arbeidsbepalingen, SB 10/11/2022
<ul style="list-style-type: none"> Bedragen van de evenwichtsdotatie 2021 en 2022 	2022/08	31/05/2022	Koninklijk besluit van 17 juli 2022 tot vaststelling van het definitieve bedrag van de evenwichtsdotatie in het stelsel van de werknemers en in het stelsel van de zelfstandigen voor het jaar 2021 door de wijziging van het koninklijk besluit van 19 oktober 2021 tot vaststelling van het bedrag van de evenwichtsdotatie in het stelsel van de werknemers en in het stelsel van de zelfstandigen voor het jaar 2021, SB 05/08/2022 Koninklijk besluit van 17 juli 2022 tot wijziging van het bedrag van de evenwichtsdotatie in het stelsel van de werknemers en in het stelsel van de zelfstandigen voor het jaar 2022 door de wijziging van het koninklijk besluit van 28 februari 2022 tot vaststelling van het bedrag van de evenwichtsdotatie in het stelsel van de werknemers en in het stelsel van de zelfstandigen voor het jaar 2022, SB 05/08/2022

Advies	Nr.	Datum	Resultaat
<ul style="list-style-type: none"> Bedragen van de bijkomende geldmiddelen voor de sector geneeskundige verzorging voor 2021 en 2022 	2022/09	31/05/2022	<p>Koninklijk besluit van 14 juli 2022 tot wijziging van de bedragen van het koninklijk besluit van 4 juni 2021 tot vaststelling van de bedragen voor de alternatieve financiering van de bijkomende geldmiddelen toegekend voor de financiering van de geneeskundige verzorging door het stelsel van het globaal beheer van de werknemers en door het stelsel van het globaal beheer van de zelfstandigen voor het jaar 2021, SB 20/07/2022</p> <p>Koninklijk besluit van 12 juli 2022 tot wijziging van de bedragen van het koninklijk besluit van 13 februari 2022 tot vaststelling van de bedragen voor de alternatieve financiering van de bijkomende geldmiddelen toegekend voor de financiering van de geneeskundige verzorging door het stelsel van het globaal beheer van de werknemers en door het stelsel van het globaal beheer van de zelfstandigen voor het jaar 2022, SB 20/07/2022</p>
<ul style="list-style-type: none"> Hervorming van de Commissie Kunstenaars en verbetering van de sociale bescherming voor kunstenaars 	2022/10	20/06/2022	
<ul style="list-style-type: none"> Pensioenhervormingen 	2022/11	20/06/2022	
<ul style="list-style-type: none"> Bijkomende ondersteuning voor door de energiecrisis getroffen zelfstandigen 	2022/12	28/09/2022	Wet van 30 oktober 2022 houdende tijdelijke ondersteuningsmaatregelen ten gevolge van de energiecrisis, SB 03/11/2022
<ul style="list-style-type: none"> Alternatieve financiering 2023 	2022/13	13/10/2022	
<ul style="list-style-type: none"> Programmawet 	2022/15	26/10/2022	Programmawet van 26 december 2022, SB 30/12/2022
<ul style="list-style-type: none"> Overlevingspensioen en gezinslast: optrekking van het plafond van de toegelaten activiteit 	2022/16	21/11/2022	Koninklijk besluit van 29 januari 2023 tot wijziging van artikel 107 van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, SB 03/03/2023
<ul style="list-style-type: none"> Welvaartsaanpassingen 2023-2024 	2022/17	28/11/2022	
<ul style="list-style-type: none"> Hervorming van het overbruggingsrecht: uitvoeringsbesluit 	2022/18	08/12/2022	Koninklijk besluit van 6 februari 2023 tot uitvoering van hoofdstuk 3 van titel 9 van de programmawet van 26 december 2022 houdende invoering van een

Advies	Nr.	Datum	Resultaat
			overbruggingsrecht ten gunste van zelfstandigen, SB 16/02/2023
<ul style="list-style-type: none"> Bedragen van de bijkomende geldmiddelen voor de sector geneeskundige verzorging voor 2022 en 2023 	2022/19	14/12/2022	<p>Koninklijk besluit van 9 februari 2023 tot wijziging van de bedragen van het koninklijk besluit van 13 februari 2022 tot vaststelling van de bedragen voor de alternatieve financiering van de bijkomende geldmiddelen toegekend voor de financiering van de geneeskundige verzorging door het stelsel van het globaal beheer van de werknemers en door het stelsel van het globaal beheer van de zelfstandigen voor het jaar 2022, SB 28/02/2023</p> <p>Koninklijk besluit van 9 februari 2023 tot vaststelling van de bedragen voor de alternatieve financiering van de bijkomende geldmiddelen toegekend voor de financiering van de geneeskundige verzorging door het stelsel van het globaal beheer van de werknemers en door het stelsel van het globaal beheer van de zelfstandigen voor het jaar 2023, SB 28/02/2023</p>
<ul style="list-style-type: none"> Bedragen van de evenwichtsdotatie 2023 	2022/20	14/12/2022	Koninklijk besluit van 9 februari 2023 tot vaststelling van het bedrag van de evenwichtsdotatie in het stelsel van de werknemers en in het stelsel van de zelfstandigen voor het jaar 2023, SB 28/02/2023
<ul style="list-style-type: none"> Verhoging van sommige uitkeringen voor zelfstandigen in het kader van het structureel mechanisme van welvaartsaanpassing 	2022/21	22/12/2022	

Advies	Nr.	Datum	Resultaat
Uitgebracht op eigen initiatief			
<ul style="list-style-type: none"> Tijdelijke crisismaatregel overbruggingsrecht: conflict tussen Rusland en Oekraïne 	2022/03	28/04/2022	Wet van 17 juli 2021 tot invoering van een tijdelijke maatregel in het kader van het overbruggingsrecht naar aanleiding van de extreme weersomstandigheden in de maand juli 2021, SB 09/08/2022
<ul style="list-style-type: none"> Alternatieve financiering 2023 	2022/13	13/10/2022	Programmawet van 26 december 2022
Uitgebracht op vraag van de SIOD			
<ul style="list-style-type: none"> Ontwerp van Operationeel plan voor sociale fraudebestrijding 2022 	2022/06	06/05/2022	
<ul style="list-style-type: none"> Ontwerp van Operationeel plan voor sociale fraudebestrijding 2023-2024 	2022/14	20/10/2022	

Tabel 3. Overzicht van de in 2022 door het ABC uitgebrachte verslagen

Verslag	Nr.	Datum
In toepassing van artikel 111, §2 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen (begroting en meerjarenramingen)		
• Evaluatie van het klassieke overbruggingsrecht	2022/01	17/03/2022
• Voorstel van begrotingscontrole 2022 – meerjarenramingen 2023 - 2027	2022/02	01/04/2022
• Actualisatie 2022 - Voorafbeelding van de begroting 2023 - Meerjarenramingen 2024-2027	2022/03	15/07/2022
• Verzekering en solidariteit in het sociaal statuut zelfstandigen	2022/04	23/12/2022